

ADIM SEYDAHMETTİR EH DİYEN YOKTUR*

Tayyib ATMACA

Yazının ilk satırı birbirine benzeyen onlarca kapı anahtarı gibidir. Bu anahtarı bulabilmek için de belki de aynı anahtarı defalarca denersiniz, sonunda kapıyı açacak anahtarı yerine koyup çevirdiğinizde kapı açılır ve siz farkına varmadan kendi kendinize bir sevinç yaşarsınız.

Şiirin kapısı ise yüzlerce anahtarı denedikten sonra açılan bir kapıdır. Bu kapıdan beslemeyle girdikten sonra şiir talimlerine başlarsınız. Taliminiz kaç yıl sürer bunu da şiir kapısından içeri girdiğinizde sizinle ilgilenen şair ağabeyleriniz ya da sizden önce içeriye giren küçük ya da taydaşlarınızın aşkından anlamaya başladığınızda şiir taliminiz başlar ve kurumuş çamurunuz ıslanana kadar devam eder gider...

Kendi kendime şiir talimi yaptığımı zannettiğim yıllarda Osmaniye’de Bestami Yazgan ağabey ile birlikte bir bahçeye yan yana dikilmiş iki fidan gibi hem büyüyörüz hem de etrafımızda fidan yetiştirmeye çalışıyorduk ama “*Kendisi muhtâc-ı himmet bir dede! Nerde kaldı gayrıya himmet ede?*” atasözünden habersiz yaşadığımızı bilmiyorduk.

Kahramanmaraş’ta *Dolunay Şiir Şöleninde* tanıştığımız Âdem Konan bizi Elbistan’a davet etti. O zamanlar Elbistan’da Arif Bilgin Ağabey’in Elbistan’ın Sesi Gazetesi’nin Aylık Kültür Sanat Eki olarak çıkan *İkincifecir* dergisi vardı. Daha sonra Âdem Konan ve Celalettin Kurt’un çıkarmış oldukları *Gündönümü* geriye dönüp baktığımızda özelde Elbistan’ın genelde ülkemiz adına çıkan önemli dergiler arasında gösterildi. Her iki derginin de *taşra* denilen bir yerde edebiyat adına güzel işler yapmasının ana nedeni ise; Derdiçok, Âşık Ferahi, Ahmet Çıtak, Hayati Vasfi Taşyürek, Mahzuni Şerif, Abdurrahim ve Bahaettin Karakoç kardeşler, Ali Akbaş vs. şairler burada yetişti. Bu önemli şairlerin bu topraklarda yetişmesi ve aynı zamanda Dulkadiroğlu Beyliğinin başkenti olan Elbistan’ın bir kültür şehri olması, şiir damarlarının Ceyhan ırmağı gibi Anadolu’ya akmasından kaynaklanmaktadır.

Çukurova’yı bereketlendiren Ceyhan Nehri’nin ana kolu, Elbistan’ın bir ucu (Pınarbaşı) dan doğup şehrin ortasından akıp gitmektedir.

Tarih hangi tarih, zaman hangi zamandır hatırlamıyorum Bestami Yazgan ağabey ile bir öğle üzere Elbistan’a iniyoruz. Şeyhim Seyit Ahmet Kutuzman’ın şiirlerini *İkincifecir*’de okuyorum. Arif Bilgin ağabey ile yazışıyoruz ama ilk defa orada yüz yüze geliyoruz. Rahmetli Cansız Ahmet Güllü, Mustafa Türk, Necip Olgun ve ismini hatırlamadığım birkaç şairle şiir meclisi kuruluyor. Bir müddet Osmaniye’de çıkarmakta olduğumuz *Güneysu Dergisinden* bahsedildikten sonra, sıra şiir okuma faslına geliyor. Hatırladığım kadarıyla devamlı biz şiir okuyoruz onlar dinliyor. Benim her okuduğum şiir sonunda Âdem Konan ve Mustafa Türk tarafından eleştiri başlıyor. Bestami ağabey için farkına çabuk varıp çocuk şiirlerinden okumaya başlıyor. Onun şiirlerine de ufak tefek dokunuyorlar ama asıl haşlanan ben oluyorum. Bestami ağabey bir ara aşk şiiri okumaya başladı. Bir dörtlüğünü okuyunca Şeyhimin sanki yarasına tuz basılmış gibi acı içinde kıvrandığını hissettim ve dirseğimle Bestami ağabeye dürterek devam etmemesini istedim. Âdem Konan ve Mustafa Türk eleştirdikçe Şeyhim ve Cansız Emmi “misafirdir etmeyin tutmayın” deseler de onlar söyleyeceklerini söylemişlerdi. O gün akşama kadar almış olduğumuz eleştirilerden dolayı kafamız patlamak üzereydi. Gece kaldığımız yerde bir taraftan sivrisineklerin verdiği rahatsızlık bir yandan eleştirilere gösterilen tahammülsüzlük sabahı zor etmemize neden oldu...

Osmaniye ye döndüğümüzün ertesi günü Elbistan gezimizin kritiğini yaptık ve neden eleştirildiğimiz hususlar üzerine uzun tartışmalar sonucunda birbirimizin şiirleri hakkında nefsimize hoş gelecek sözler sarf etmiş olduğumuz farkına vardık. Artık kim şiir yazarsa önce telefonda okuyacak sabah da oturup kritiğini yapacaktık. Böyle karar aldık ve bu kararı birlikte olduğumuz yıllarda acımasızca birbirimize ve başkalarına uygulayarak şiir yolculuğunu sürdürmeye başladık. Yazımızın başında anahtar ve kapıdan bahsetmiştik. İşte bu Elbistan gezisi bize şiirin kapısını açtı. Kendimizi ve şiiri sorgulamayı burada öğrendik bir bakıma.

Seyit Ahmet Kutuzman’da beni çeken bir damar olduğunu hissettim. Belki de çok konuşmayan genellikle susarak konuşan ama yazınca insanın gönlüne sağanak yağmurlar yağdıran arı-duru içi-dışı dolu, okudukça bana dokunan şiirler yazıyordu.

Halk şiiri geleneğinden gelen ve günümüz diline kullanan ve kendi sesini yakalayan, başka hiçbir yerde şiirleri yayınlanmayan, kitabı olmayan bir şair kendi sesini nasıl yakalayabilirdi buna bir türlü anlam veremiyordum. *İkincifecir* gelir gelmez ilk onun şiirlerini okurdum. Onun şiirleri bana verilmiş reçete gibiydi adeta. O ne şiirleri ile ne de nefsi ile hiçbir zaman ön plana çıkmayı düşünmeyen ama şiirin hakkını veren bir şairdi. Şiir onun için duygularının bir zekâtı gibiydi.

Ömrünün tamamını *yâr* hasretiyle geçirdi. “öf” bile demedi. Sadece günde üç paket sigarayı o *yâri* içine çekiyor gibi çekti. Duman, hastalık, kanser için bahanesiydi...

Şeyhimin aşağıya alıntıladığım şiiri, klasik hecenin dışına çıkarak yazılmış bir şiir ve bu türden başka şiiri de yayınlanmadı. İşte benim serbest hece dediğim ve bir bakıma ilham kaynağım olan bir şiiri:

*Ceyhan gün boyu bulandı gene
Bir sevda kımıldar ağaçtan ayrı
Eski düşlerinden uyanır gönül
Zaman bir incecik dala dokunup
Rüzgâr o türküyü ezberlemese
İçimden geçeni bilmezdi dağlar*

*Bir siyah entari giyer tabiat
Sessizce düşünür gece yapraklar
Çalılar adama benzer nedense
Karanlık kurtarır ak çiçekleri
Sonra serinlerken korkunun kalbi
Üç defa yüzüme çarpar yarasa
Ancak âşıkların hürdür yüreği
Ve ancak bu sırrı şairler bilir*

*Güneş karanlığı ortadan yarar
Gözlerim, uykusuz kalmıştır belli
O hayal düşüme girer yeniden
Kuşlar şarkısını eşine söyler
Ben akşam olmadan uyanacağım
Dalıp kaldığımda Ceyhan nehrine
Dalları o rüzgâr okşayacaktır
On, on beş, yirmi yıl eskir düşüncem
Bir kavak devrilir sulara doğru
Çatırdar ömrümün her nesi varsa
Beni o rüzgâra anlatan olmaz
Kimseler görmez ki gördüklerimi*

Hece şiirine vakıf olanlar ‘bu nasıl şiir ayak yok, kafiye yok durak yok’ diyebilir. Ama şiiri dikkatlice okuduğunda bu şiirin bir hece şiiri olduğunu ancak okuyuş rahatlığında anlayabilir. Dizelerin birbirleri üzerine bir kilimin desenleri gibi işlenmesi, şiirin ritmi, ses akışı, imgeye boğmadan sizi alır götürür gitmek isteyip de gidemeyeceğiniz yerlere...

Sezai Karakoç’un genç yaşında yazdığı *Mona Roza* ya da Ahmet Hamdi Tanpınar’ın şiirlerinde özellikle *-Bursa’da Zaman-* şiirinde denediği bu serbest hece şiirinden Şeyhim’in haberi var mıydı yok muydu bilmiyorum ama kendi orijinalitesi içinde bu şiir benim için yeni bir şiirdi. Hece şiirine vakıf olmayanlar bu şiiri serbest bir şiir olarak algılamışlar ve algılamaya da devam ediyorlar.

Şiire devam etsek ayıp olmaz değil mi?

*Ben bana küsmüşüm kim avutacak
Yıllardır yalnızım su kenarında
Aşkımı yavrusuz kuşlar bilmesin
Unutsun bu toprak yaşadığımı
Gözyaşı görürsen “çiğ tanesi” de
Çimenler üstünde hayal mi yaşar
Irmak bu türküyü bellemeseydi
Her bahar yeniden rüzgârla ağlar
Ağıt mı söylerdi sabah yerine*

*Ve işte gece böylece biter
Bülbüller nerede susar bilinmez
Âşıklar her seher dinler ezanı
Şairler bir bardak efsane süzmüş
Bir gül yanaklının hikâyesinden
Kapkara o gözler oy ortasında
Saçlar iki metre uzarmış meğer
Benim gençliğimin hesabını sor
Ben sevda çekmeye hazır değilim*

Sizden rica etsem kendi şiirinizi okur gibi ya da bir topluluğa şiirinizi okur gibi bu şiiri yavaş yavaş, içinize sindire sindire, tadını ala ala tekrar okuduğunuzda Kutuzman’a boşuna şeyhim demediğimi anlayacaksınız.

1994 yılında *Kırağı Şiir Dergisini* çıkarmaya başladığımda dergiyi şeyhime göndermeye başladım. Kendisinden şiir istiyorum göndermiyor, dergi ile ilgili düşüncelerini yaz diyorum yazmıyor. Sonradan anladım ki bu dergiyi beğenmediğinden değil kendi tembelliği, şiiri, aşkı kendi içinde kendi âleminde yaşayışından kaynaklanıyor. Öyle zannediyorum ki Arif Bilgin ağabey olmasaydı belki de ne onu tanımış olacaktık ne de şiirlerini...

Cep telefonlarının olmadığı ve şehirlerarası ev telefonunun cep yaktığı bir akşam hal hatır sormak için kendisini aradım. “Yahu Tayyib iyi ettin de aradın. Dergiler elime geçiyor çok güzel şiirler var. Özellikle senin *Şifre-i Turab* şiiri çok hoşuma gitti. Dergi ile ilgili uzun bir mektup yazdım ama eringeçliğimden postaya veremedim. İki dakika bekle de mektubu bulup sana okuyayım” dedi. Ben ağabey mektubu göndersen daha iyi olur dediysem beni dinlemedi. Hatta okuduktan sonra müsait bir zamanında yine mektubu gönder dedim ama dediğim yanıma kaldı. Benim şiirim üzerine kritikten sonra uzun mektubunu okudu. İçimden maaşın yarısı gitti diyorum ama mektubu can kulağıyla dinlemekten başka da seçeneğim yoktu. İçimden geçtiği gibi o zaman şimdiki maaşımızın yarısını telefona yatırdım. Şeyhim için her şey fedadır.

Ama yazmış olduğu o mektubu telefonda okuduktan sonra gönderseydi ne kadar güzel olacaktı. Kim bilir belki de o mektup hala evinde kitaplarının arasında bir yerlerde.

Bazı dostları ona Elbistan ağzıyla “şihim” derlerdi. Fuzuli: “*Aşk derdiyle hoşem el çek ilâcumdan tabib Kılma dermân kim helâküm zehri dermânundadır*” derken sanki yüzyıllar öncesinden Kutuzman'a göndermede bulunuyordu. O külüngünü içine vurdu. Biz o ince işçiliği şiirlerinde görmeye çalıştık. Adına, Ferhat deyin, Kerem deyin, Mecnun deyin ya da ne isim yakıştırırsanız yakıştıran o bütün güzel yakıştırmalara yakışacak bir yürekle aşkın etrafında kelebek oldu. Devran döndü, kendi döndü. Döne döne kanatları gevredi...

Cansız Ahmet Güllü de dünya tarlasını dünyada bıraktıktan sonra Kutuzman iyice içine kapandı. Kendi mi yatağa çekildi, yatak mı kendine mihlandı. Çay, sigara ve yoğurtan başka dünya nimetlerine kapattı nefisini.

Gönlünü has şiir yaylalarında Türkçenin ana sütü gibi berrak pınarlarında sulayan şairler nefislerinin üzerine basa basa yürüyen erdemli insan kimliğinin yanı sıra “ben şairim” demeyi nefis putlarını cilalamak gibi gördüklerinden hiçbir zaman bu ham hayallerle ruhlarını beslemezler. Hem bu has şairler mücevher satıcılarıdır. Hiçbir zaman müşterinin ayağına gitmez, müşteriler ayaklarına gelir. Ayaklarına gelen müşterilere de zorla bir şey satmaya çalışmazlar. Şiirlerini daha geniş kitlelere ulaştırmak için araya simsarlar, celepler koyarak tanıtılmasından da uzak dururlar.

İyi şiir bir yerde yayınlandığında ya da okunduğunda mutlaka kendisinde karşılığı olan bir gönülerine ulaşır ve bu gönüleri “miri malı” gibi dostlarıyla paylaşır bu şiiri. Bizim bildiğimiz ve bilmediğimiz ve dahi bizden sonra gelecek nesiller için de Kutuzman'ın şiirleri gönüllerde karşılığını bulacak şiirler arasında yerini alacaktır.

Şeyhimin şiirlerinin muhafaza edilmesinde, birkaç dergide yayınlanmasına katkı sağlayan dostlarından birisi olan Arif Bilgin Ağabey'in Şeyhimin bütün şiirlerini muhafaza edip daha sonra şiirlerini *Gül Dağları* isimli kitapta toplayıp okuyucusuna ulaştırması da ayrı bir kadirşinaslıktır.

Ceyhan Nehri'nin ana damarının Pınarbaşı'nda kaynadığı gibi Elbistan ovasında da şairler şiir kanatmaya devam ediyorlar.

Seydahmet Kutuzman ile uzun süreli bir beraberliğim olmadı. Ben onu devamlı Şeyhim olarak bildim, o beni bir mürit olarak kabul etti mi etmedi mi bilemedim.

Benim işim yürümek kavuşmak yar ötesi deyip yürümeye çalıştım önüme açtığı patikadan.

İki defa bir araya gelmişliğimiz oldu ama yıllardır birlikte olduğumuz şiirlerinde kendimi bulduğum, okuduğunda ya da okuduğumda bana dokunan, dokunduğunda kendine çeken “*bir sürgünün süreği*” gibi hissettim kendimi.

Kısa tanışıklığımız ama uzun gönül beraberliğimiz sonunda ayrılık vaktinin geleceğini biliyordum. Hastalığı ile ilgili haberler alıyor, sesini çok az duyuyor iyileşmesi için dua ediyordum. Hani Yunus Emre'nin:

“*Bir garip ölmüş diyeler
Üç gündün sonra duyular
Soğuk su ile yuyalar*”

Şöyle garip bencileyin” dediği gibi ölümünü aylar sonra duyduğumda kendimi şeyhimin yerine koyarak şu şiiri yazmıştım:

*Ferhat külüngünü taşlara vurdu
Ben içime vurdum kimse duymadı
Bir yaralı kuş çırpındı kafeste
Dilimde tüy bitti tam otuz yıldır
Çırpındıkça bana çarptı kanadı
Çarpına çarpına düştü kanadı*

*Pencerem önünde burç döken erik
Yarın toza siper iğde dalları
Cansız beni titrer nereden bilsin
Avni nasıl koyup gelsin meclisi
Âdem Ankara'da Arif uzakta
Gün tükendi atım kişner kapıda*

*Ceyhan kıyısına otursun Leylâ
Kemik tarağını atsin sulara
Yosunları saç yerine tarasın
Toprağımdan toprak alıp götürsün
Kurutsun elesin yoğursun beni
Yüreğine kına yaksın akşamdan*

Ölüm her canlının kapısını çaldığı gibi elbette şairlerin de kapısını er geç çalacaktır.

Hani büyük şeyhimiz Yunus Emre:

“*Ölen hayvan imiş âşıklar ölmez*” diyor ya O ve onun yolunda olanlar *bir hoş seda* bırakarak dünyamızdan çekilip gittiler. Darısı bir gün bizlere de olur inşallah.

Kurak gönüllere akasın Şeyhim
Cennetten bahçeye bakasın Şeyhim...

*Bana yazmış olduğu bir şiirin dizesi